

⁷ Zie Lucas 12:34.

Zij overleggen in hun hart - het hart dat van richting⁷ weet. Zij overleggen in hun hart, beantwoorden hun eigen vraag (*hoe?*) door daar op voorhand reeds een uitspraak over te doen. Ze zeggen: *lasteren* en maken hem onderwerp bij dit werkwoord. Niet hun overleggingen noemen zij *lasteren*, maar dat wat zij het onderwerp van deze geschiedenis horen zeggen: het vergeven van zonden. Dat zou alleen God kunnen. Terwijl de passieve vorm (*Je zonden zijn je vergeven*) grammaticaal toch volop de mogelijkheid biedt voor het handelen van God, voor wat God doet. Zij blijken uit te gaan van een soort uitsluiting. Jezus' woorden zouden aan God voorbijgaan - alsof het niet zo is, dat de eigenschappen van God opdracht voor de mens zijn. Of? Of moet de lezer zelf op het spoor van de vergeving van zonden gebracht worden, nog geheel in het midden latend wat zonde is? Dat is immers nog niet aan de orde gesteld.

Geloven

Veelbetekenend moge het zijn dat de tekst, nu het gaat over Jezus die hun vertrouwen ziet, weer openlijk de naam Jezus neerschrijft, te zien geeft. En voor de tweede keer valt de naam. Dan gaat het over twee zaken: hij kent in zijn geest de overleggingen van hun harten en het vergeven van de zonden. Dat daarbij de realiteit op nuchtere wijze niet uit het oog verloren gaat, moge blijken uit de vraag: *Wat is gemakkelijker te zeggen?* Twee mogelijkheden zijn er. Zeggen *sta op* of zeggen *je zonden zijn je vergeven*. Het is de vraag of het hier om een vraag gaat. Is de vraag enkel retorisch of gaat het hier om de twee kanten van dezelfde medaille?

Jezus wacht het antwoord niet af. In hetzelfde spreken keert hij zich tot de verlamde. En dat spreken is gemotiveerd door een *opdat*. Een doelstelling of bedoeling blijkt. *Opdat* gij weten moogt dat de mensenzoon de macht heeft op aarde zonden te vergeven. Daarmee is de nieuwe leer met gezag, met macht (1:22-27) in eerste instantie ingevuld.

Het gaat over het vergeven van dat wat de tederheid van het verbond tussen God en de mensen verbreekt, over het weer *als nieuw* maken van het verbond. Het als nieuw maken van het verbond, de vergeving van de zonden, de verzoening tussen hemel en aarde, dat is het verhaal over de macht van de zoon, van de mens op aarde. Wie niet van gaan weet, de lamme, krijgt benen om te gaan en handen om te dragen.

De lamme krijgt te horen dat er voor hem opstanding is. Opstanding, dat wil hier zeggen 'dragen wat hem droeg en de weg naar huis gaan'. Waar Jezus thuis is, blijkt er voor de lamme 'opstaan en naar huis gaan' te bestaan. En hij doet zoals hem gezegd is.

De taal wordt procesmatig of indringend: *ten aanschouwe van allen*. Bij de verandering op de berg (9:2) komt hetzelfde 'ten aanschouwe van' voor.

Hij gaat naar buiten. De uit-gaande lijn wordt vastgehouden. En allen zeggen: *Zoiets nog nooit gezien!* Wat is er dan te zien? Wie gelooft in de beweging van boven naar beneden, gelooft in de vergeving van de zonden en de macht om op te staan. Daarmee komt een woord binnen bereik dat zeer bepalend zal worden in het evangelie.

Frans Breukelman; ter nagedachtenis

Het Duitse exegetische tijdschrift *Texte & Kontexte* wijdt Nr. 61 (17e jaargang, 1994, nr. 1) aan Frans Breukelman, een jaar na zijn dood op 28 juni 1993. Anke Wolff-Steger geeft een aardige inleiding in Breukelmans werk, waarbij zij heel goed persoon en zaak weet te verbinden. Daarna zijn twee stukken van Breukelman in Duitse vertaling afgedrukt. Het fundamentele stuk 'Die Schöpfungsgeschichte als Unterricht in "biblischer Hermeneutik"' staat terecht voorop. Breukelman schreef het voor de bundel van Boendermaker en nam het wederom op in zijn *Bijbelse Theologie* deel 1,2: *Het eerstelingschap van Israël*. Daarna volgt zijn bijdrage aan het eerste nummer van de *Amsterdamse Cahiers voor exegese en bijbelse theologie* aangaande Genesis 6:1-4: 'Het verhaal over de zonen Gods die zich de dochters des mensen tot vrouw namen'.

Het is goed dat het werk van Breukelman zo ook in het Duits beschikbaar komt. In Nr. 62 zullen nog enkele stukken volgen. Ongetwijfeld zijn er onder de posthume publikaties die in voorbereiding zijn bij de Breukelman-Stichting, ook die wijdere verspreiding verdienen. Ten dele zijn Breukelmans studies reeds in het Duits geschreven. Hij was per slot voortdurend in gesprek (om niet te zeggen: gevecht) met Duitse theologen.

Texte & Kontexte. Exegetische Zeitschrift, Nr. 61, 17. Jahrgang 1/94, Berlin: Lehrhaus e.V.; DM 30,- per jaar; los nummer DM 7,50 (voor Nederland te bestellen bij Stichting Leerhuis en Liturgie, Keizersgracht 104, 1015 CV Amsterdam).